

Ἐξ ὄνουχος τὸν λέοντα

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΔΟΚΙΜΙΟ-ΜΕΛΕΤΕΣ

1) **Θανάσης Παπαγεωργίου**, 40 χρόνια *Θέατρο Στοά*, εκδ. Θεατρική Εταιρία Στοά, Αθήνα 2011. 40 χρόνια σταθερής πορείας, παρουσίας, αναζήτησης, κατάθεσης, 40 χρόνια επιτυχιών και αποτυχιών, 40 χρόνια ευφορίας και δυσφορίας, 40 χρόνια ρεπερτόριο με νεοελληνικό θέατρο και... αναλαμπές με Λόρκα, Πιραντέλλο, Στρίντμπεργκ, Ευριπίδη, 40 χρόνια το θέατρο να γίνεται τρόπος ζωής, 40 χρόνια *Θέατρο Στοά*. Ο Θανάσης Παπαγεωργίου γράφει με το έντονο ταμπεραμέντο αυτού που δεν είναι και δεν οφείλει να είναι αποστασιοποιημένος. Για τη ζωή του στο θέατρο και το πνευματικό του παιδί τη Στοά. Που μαζί με τη Λήδα Πρωτοψάλτη και δεκάδες συνοδοιπόρους έχτισαν με πολύ κόπο και πάθος τον «ναό» του νεοελληνικού έργου, έδωσαν βήμα, φωνή και λόγο ύπαρξης στους περισσότερους Νεοέλληνες θεατρικούς συγγραφείς. Το παρόν βιβλίο δεν γράφτηκε «τιμής ένεκεν» για τον τυπικό εορτασμό των 40 χρόνων ενός εμβληματικού θεατρικού οργανισμού. Είναι μια λεπτομερής καταγραφή της ιστορίας μιας θεατρι-

κής διαδρομής, που αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου, αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτισμικής μας ταυτότητας, αν το θέατρο εξακολουθεί να είναι πολιτισμός.

2) **Μιχάλης Π. Λυμπεράτος**, *Από το ΕΑΜ στην ΕΔΑ: Η ραγδαία ανασυγκρότηση της ελληνικής Αριστεράς και οι μετεμφυλιακές πολιτικές αναγκαιότητες*, εκδ. Στοχαστής, Αθήνα 2011. Μια ιστορική ανασκόπηση της δεκαετίας του '50, που επιχειρεί να εξηγήσει γιατί μια ηττημένη και καθημαγμένη στον εμφύλιο Αριστερά, κατορθώνει σε εξαιρετικά σύντομο χρονικό διάστημα να ανασυγκροτηθεί και σύντομα να αποκτήσει καθοριστικό ρόλο στην πολιτική ζωή. Μια σημαντική μελέτη της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας που αναλύει τη διαδικασία που ακολούθησε η Αριστερά για να περάσει από την εποχή του ΕΑΜ στην περίοδο της ΕΔΑ, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα το ρόλο και τη συμβολή της Αριστεράς στο πολιτικό πλαίσιο της εποχής, τις αντιφάσεις της πολιτικής της και τα εσωτερικά προβλήματα που αντιμετώπιζε στην εφαρμογή της. Μια μελέτη συνεπές αποτέλεσμα πολυετούς έρευ-

νας, εξαντλητικής και πολυεπίπεδης διασταύρωσης των πηγών, εξαιρετικής για τα ελληνικά δεδομένα τεκμηρίωσης (1.822 υποσημειώσεις) και διαύγειας στη διατύπωση των όποιων της συμπερασμάτων.

3) *Από τους δρόμους στις πλατείες. Δημοκρατία under construction*, επιμέλεια: Χρήστος Γιοβανόπουλος-Δημήτρης Μητρόπουλος, εκδόσεις: Α/Συνέχεια, Αθήνα 2011. Οι Β. Αντωνίου, Λ. Αξελός, Στ. Κουβελάκης, Δ. Μητρόπουλος, Ρ. Ρινάλντι, Μ. Τσώμου, Κ. Χαριτάκης κ.ά. ενώνουν τις πένες τους στην πρώτη προσπάθεια καταγραφής, εκτίμησης και ανάλυσης των γεγονότων του Ιουνίου του 2011 και εντεύθεν, που συνδέονται με το κίνημα των αγανακτισμένων και το φαινόμενο της κινηματικής οργάνωσης και των ποικίλων διαφορετικών μορφών δράσης στις πλατείες, τους τόπους δουλειάς κ.λπ. Σε μια σπονδυλωτή έκδοση εξαιρετικά επιμελημένη με άρθρα που θέτουν και παραθέτουν καίρια ερωτήματα όπως «τι σήμαινε και ποια ζητήματα έθεσε η έκκληση για “πραγματική” ή “άμεση δημοκρατία”;», «τι νέο έφερε σε επίπεδο πολιτικής κουλτούρας και κινηματικής οργάνωσης;», «πώς σχετίστηκε με τα αντίστοιχα κινήματα του εξωτερικού;» κ.ο.κ. Οι γράφοντες, που συμμετείχαν ενεργά στην όλη διεργασία, κατορθώνουν να διατηρήσουν ανοιχτό τον διάλογο για ένα πρόσφατο ιστορικό φαινόμενο μείζονος σημασίας που όχι μόνο δεν έχει ακόμα ολοκληρώσει τον κύκλο του, αλλά βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη. Στις αρετές της έκδοσης το εξαι-

ρετικό DVD που δίνεται δωρεάν με το βιβλίο.

4) Άννα Καρακατσούλη, *Στη χώρα των βιβλίων: Η εκδοτική ιστορία του Βιβλιοπωλείου της Εστίας, 1885-2010*, εκδ. Οι Εκδόσεις των Συνανδέλφων, Αθήνα 2011. Το γεγονός και μόνο ότι η Εστία είναι μια από τις δώδεκα παλιότερες ελληνικές επιχειρήσεις που ζουν από τον 19ο αιώνα ως σήμερα, αλλά και το ότι το «Βιβλιοπωλείον της Εστίας» είναι ο μακροβιότερος ελληνικός εκδοτικός οίκος-βιβλιοπωλείο, δικαιολογούν και δικαιώνουν από μόνα τους την παρούσα έκδοση. Μια μεθοδική και εύστοχη στη διάρθρωσή της μελέτη, που υπογράφει η ιστορικός Άννα Καρακατσούλη και παρακολουθεί στενά την ιστορία αυτής της πολυκύμαντης διαδρομής ενός οίκου πέντε γενεών. Όμως η μελέτη δεν στέκεται στατικά στα της Εστίας. Ακολουθώντας τη βασική διαδρομή, ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται και την εν γένει ιστορία του βιβλίου, την ιστορία των ιδεών, των πνευματικών και των λογοτεχνικών ρευμάτων στην Ελλάδα.

5) Θανάσης Π. Κουδούνης, *Αρχαία Ελληνική Γραμματεία*, εκδ. Στοχαστής, Αθήνα 2011. Μια επιτομή της ιστορίας της αρχαίας ελληνικής γραμματείας απ' τις απαρχές της, απ' τον Όμηρο, έως την ύστατη φάση της, ως τον 6ο μ.Χ. αιώνα. Αναλυτικά και ανά περιόδους παρουσιάζεται η λογοτεχνία, ο ιστορικός και φιλοσοφικός στοχασμός, αλλά και οι ευρύτεροι επιστημονικοί κλάδοι. Με ξεχωριστή ευσυνειδησία ο συγγραφέας περιδιαβαίνει την αρχαία γραμ-

ματεία μας, αποτυπώνοντας συστηματικά το εύρος, το βάθος, αλλά και τη συνέχειά της. Το βιβλίο του Θανάση Κουδούνη είναι ένα έργο ουσιαστικού μόχθου που μπορεί εξίσου να είναι χρήσιμο και χρηστικό όχι μόνο για τον φιλόλογο και τον ιστορικό, αλλά και για κάθε αναγνώστη που αναζητεί μια πυξίδα-οδηγό που θα τον ταξιδέψει στον αξεπέραστο κόσμο της αρχαίας ελληνικής γραμματείας. Στα συν του έργου η πλούσια βιβλιογραφία.

6) **Δαμιανός Βασιλειάδης, Ο Μαρξ, ο Λένιν, ο Γκράμσι και η πολιτισμική ηγεμονία της Αριστεράς**, εκδ. ΚΨΜ, Αθήνα 2011. Η κακοδαιμονία της Αριστεράς φαίνεται πως βασανίζει το μυαλό, αλλά και την πένα ουκ ολίγων, ανήσυχων ανθρώπων του χώρου. Ανθρώπων που ανατρέχουν σε σταθερές αξίες όπως ο Μαρξ, ο Λένιν και ο Γκράμσι για να ξαναδιαβάσουν τα κείμενα και να επιδιώξουν να δώσουν τις δικές τους απαντήσεις με την ελπίδα η παρέμβασή τους να ερμηνεύσει τα φαινόμενα και ίσως να αποτελέσει μια διέξοδο ή απάντηση στην κρίση του αριστερού κινήματος. Η μελέτη του Δαμιανού Βασιλειάδη αποτελεί μια τέτοια προσπάθεια που ανιχνεύει τις αιτίες και προσπαθεί να βρει τις αναλογίες ερμηνείας της γκραμσιανής θεωρίας στα σημερινά πολύπλοκα δεδομένα.

7) **Παναγιώτης Α. Παπαγαρυφάλου, Η κομμουνιστική ουτοπία: Διαλεκτικές και φυσιολογικές αντιφάσεις της κοσμοθεωρίας του ιστορικού και διαλεκτικού υλισμού**, εκδ. Κάδμος, Θεσσαλονίκη 2010. Για ακόμη

μια φορά, τα ιερά πνευματικά τέρατα, ο Χέγκελ, και ο Μαρξ και ο Ένγκελς, μπαίνουν κάτω από το μικροσκόπιο και γίνονται η αφορμή για να γραφτεί μια ενδιαφέρουσα κριτική μελέτη. Ο γράφων, Παναγιώτης Παπαγαρυφάλου, που «ανδρώθηκε» με τον «μύθο» του μαρξιστικού φιλοσοφικού, οικονομικού και κοινωνικού οράματος, επιχειρεί την ανάδειξη των τρωτών του σημείων, με έναν τρόπο που κεντρίζει το ενδιαφέρον αλλά και γεννά ερωτηματικά, επιδιώκοντας να τοποθετήσει στο κέντρο του διαλόγου το θέμα της «κομμουνιστικής ουτοπίας» όπως την ονομάζει, την οποία ασπάστηκαν εκατομμύρια άνθρωποι πιστεύοντας στο όραμα ενός καλύτερου και πιο δίκαιου κόσμου. Ενός οράματος που δεν ευοδώθηκε και μάλιστα στις χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού» είχε οδυνηρή κατάληξη. Ωστόσο, ο μύθος παραμένει και σήμερα ζωντανός και ισχυρός...

8) **Αντώνης Κάλφας, Λογοτεχνικές εκδόσεις, μαρτυρίες και αφηγήσεις στην Πιερία (1918-2010)**, εκδ. Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Κατερίνης, Κατερίνη 2011. Η παρούσα εργασία αποτελεί μια πρώτη καταγραφή και αποτίμηση των 216 τίτλων και των 96 συγγραφέων που συνθέτουν το βιβλιογραφικό τοπίο του νομού Πιερίας από την απελευθέρωση της Μακεδονίας μέχρι σήμερα. Πεζογραφία, ποίηση, απομνημονεύματα, μαρτυρίες συνθέτουν τον πνευματικό θησαυρό της πιερικής γης που σε αρκετές περιπτώσεις αποδεικνύεται και ιδιαίτερης αξίας. Την έκδοση συ-

νοδεύει μια πλούσια ανθολόγηση από αποσπάσματα που επέλεξε ο συγγραφέας, ένας από τους ελάχιστους σε εγρήγορση λόγιους-ποιητές της «ξεχασμένης» ελληνικής επαρχίας.

ΠΟΙΗΣΗ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

1) *Το Τραγούδι του Ρολάντ*, εισαγωγή-μτφ.-σχόλια Δημήτρης Γ. Πεταλάς, εκδ. Στοχαστής, Αθήνα 2011. Μύθος, θρύλοι και ιστορία μπλέκονται περίτεχνα στο *Τραγούδι του Ρολάντ*, ένα παλαιό γαλλικό δημοτικό τραγούδι (καταγεγραμμένο περί το 1080, αλλά αναγόμενο σε ιστορικά γεγονότα του Η΄ αι.), το οποίο και αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για πολλά σημαντικά μεσαιωνικά έργα τέχνης και ο απόηχός του έφτασε μέχρι την Αναγέννηση, με τον περίφημο *Μαινόμενο Ορλάνδο* του Αριόστο. Ένα σημαντικό έργο των απαρχών της γαλλικής αλλά και της καθόλου ευρωπαϊκής λογοτεχνίας, υποδειγματικά μεταφρασμένο από την Παλαιά Γαλλική και σχολιασμένο με υπευθυνότητα και επιστημονική επάρκεια από τον Δρ. Συγκριτικής Μεσαιωνικής Φιλολογίας Δημήτρη Γ. Πεταλά. Ένα πολυδιάστατο ηρωϊκό άσμα, που έρχεται να προστεθεί στα εμβληματικά έργα της γερμανικής φιλολογίας το *Τραγούδι των Νιμπελούνγκεν* και τον *Βάλτερ τον Χερδύναμο*, που κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Στοχαστής στη σειρά «Έπη των ευρωπαϊκών λαών».

2) *Ελπιδοφόρος Ιντζέμπελης, Κάποτε στην Άρτα*, εκδ. Στοχαστής, Α-

θήνα 2011. Μια ιστορία ενός ανεκπλήρωτου έρωτα ανάμεσα σ' έναν Ρωμιό και μιαν Εβραία, με φόντο την Άρτα του Μεσοπολέμου, τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, το ξεκλήρισμα των Εβραίων της Άρτας και το μεταπολεμικό τοπίο της κατεστραμμένης από τους Ναζί Ελλάδας. Ο γνωστός Αρτινός συγγραφέας με μια αθόρυβη και διακριτική γραφή συνθέτει μια δυναμική ερωτική ιστορία που βρίσκεται κυριολεκτικά στον αντίποδα της τρέχουσας μαζικής παραγωγής μυθιστορημάτων, μια ιστορία με κινηματογραφική χροιά που κρατάει ζωνρό το ενδιαφέρον του αναγνώστη μέχρι να γραφτούν οι... τίτλοι του τέλους.

3) *Ρούλα Ιωαννίδου Σταύρου, Το βάρος της βροχής*, εκδ. Literatura et Artes, Λευκωσία 2011. Μια κατάθεση μετρημένου ποιητικού λόγου από τη γνωστή Κύπρια συγγραφέα. Δείγμα γραφής: «Αυτές τις λέξεις / θέλω να τες κρατήσω *incognito* / μέσα στο σώμα μου. / Γι' αυτό θα πρέπει/να τες μετακινήσω πάραυτα από την καρδιά. / Το δίχως άλλο / θα πρέπει να τες οδηγήσω/σε ασφαλέστερη περιοχή. / Κάπου που δε θα τες προδίδουν/χτύποι, αρρυθμίες και ακατάσχετες ταχυκαρδίες».

4) *Κώστας Πάτσης, Νερό στο κύμα*, εκδ. Φαρφουλάς, Αθήνα 2011. Δείγμα γραφής: «Στο δρόμο τ' αυτοκίνητα τρέχουν ορμητικά / να χτυπήσουν το μικρό παιδάκι της ασφάλτου / Από το φάντασμα του Φλεβάρη / ένα όρνιο φεύγει προς το φεγγάρι με θόρυβο...».

Χριστίνα Ανδρέου